

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

De tabulis devotionis plumbeis Alexandrinis.

Veteres plumbeis tabulis, quae a Graecis ἐλασμοὶ μολύβδινοι nuncupantur, devotiones in inimicos inscribere, et in defunctorum tumulis, qui ad inferos animas eorum ferrent, deponere solebant. Quem usum in primis docti et illustrissimi viri Akerbladus ¹⁾, Viscontius ²⁾, Boeckhius ³⁾ iam pridem luculenter explicaverunt, pluribus variorum scriptorum ⁴⁾ collectis locis, inter quos Taciti ⁵⁾ et Dionis Cassii ⁶⁾ duo maxime eminent. Tacitus enim Germanici mortem et Pisonis veneficia narrans ait: *Et reperiabantur solo ac parietibus erutae humanorum corporum reliquiae, carmina et devotiones, et nomen Germanici plumbeis tabulis insculptum, semiusti cineres ac tabo obliti, aliaque maleficia, quis creditur animas numinibus infernis sacrari.* Quae Dio graece: Ὅσα γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ ᾔκει κατορωρυγμένα, καὶ ἐλασμοὶ μολύβδινοι ἀράς τινὰς μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες ζῶντος ἐθ' εὐρέθη ⁷⁾.

1) *Iscrizione Greca sopra una lamina di piombo trovata in un sepolcro nelle vicinanze d'Atene.* Roma 1813.

2) *Mémoires de l'académie des Inscriptions (nouvelle série) tome I, p. 236.*

3) *Corpus inscriptionem Graecarum, P, 1, p. 486 et seq. Nr. 538, 539.* Cf. Franz, *Elementa epigraphicae Graecae*, p. 168, 169. Rochette, *Mon. chrét.* III. *memoire* p. 146. — Dodwel, *Travels*, T. I, p. 452, II, p. 515 et seq. — Henzen, *Annales de l'Institut de correspondance archéologique*, t. XVIII, p. 203 et seq. et *Bulletino*, 1849, p. 77. De' Rossi, *Bulletino dell' Istituto di corrispondenza archéologica*, 1852.

4) Plato. *Rep.* II, p. 364. C; Legg. XI, p. 933, A. — Artemidori *Onirocritica*, I, 77. — Harpocratio et Suidas V. *καταδεδόθα*. — S. Hieronym. *Vit. Hilar.* 521, ed. Veron. II, 23. — Arnobius II, 32.

5) *Ann.* II, 69.

6) *I.VII*, 18.

7) *Tabula prope Romam reperta mortuorum, quibus hae devo-*

Tres iam notae sunt id genus devotiones, Athenis vel in vicinia repertae. Quarum primam, prope Hippadas portas detectam, in lucem edidit Viscontius ex apographo Fauvelii.

Ἐρμῆς χθόνιος, Γῆ κάτοχος,
καὶ πρὸς τὴν Φρεσοφόνην.
Φρεσοφόνη, καταδῶ Κτησίαν
πρὸς τοῦτος ¹⁾ ἅπαντας,
καὶ Κλεοφράδην
καταδῶ πρὸς τὸς αὐτοῦς ²⁾, ὥσπερ
καὶ Ναυβάτην καταδῶ πρὸς τὸς αὐτοῦς ³⁾.
Τληπύλεμον καταδῶ
καὶ τὸς ⁴⁾ μετὰ Κτησίου ἅπαντας
καταδῶ.

Secundam e sepulcri rudibus prope Piraeum effossam notam fecit Akerbladius. Haud difficile huius monumenti in Boeckhii ⁵⁾ et Franzii ⁶⁾ libriꝯ imago reperiatur; itaque ἐπιστολογραφικοῖς, ut Graeci dicunt, litteris unciales transcribere contentus, quibusdam in locis ab antecessoribus meis emendatam iterum edo ut lectori formulas comparare liceat:

. . . . . εὐθύναι
. . . . . Σάτυρον Σουνιᾶ
καὶ Δημήτριον, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐμοὶ ἐχθρὸς

τίones committebantur, Manes aliquando contra inimicos, infernorum Deorum vice, invocari demonstrat (*Bulletino dell' Istituto di Corrispondenza archeologica*, 1849, p. 77):

DANAI . ANCILLA . NOICIA .
CAPITONIS . ^HANC . OSTIAM .
ACCEPTAM . HABIIAS .
IIT . CONSYMAS . DANAI .
NII . HABIIIS . II^VTYCHIAM .
SOTIIRICI . VXORIIM .

¹⁾ Viscontius τοῦτους, perperam. Τοῦτος doricum est ut τὸς λύκος in Theocrito pro τοὺς λύκους. Lin. 6 et 7 inest ΤΟΣ ΑΥΤΙΟΣ et lin. 9 ΤΟΣ ΜΕΤΑ ΚΤΗΣΙΟΥ.

²⁾ Τοὺς αὐτοῦς. Visc.

³⁾ Τοὺς αὐτοῦς. Visc.

⁴⁾ Τοὺς. Visc.

⁵⁾ Corpus, T. I, p. 487.

⁶⁾ Elementa Epigraphica Graecae, p. 168.

καὶ τούτους πάντας. Καταδῶ αὐτούς σοι,
 Ὅνησιμε, πάντας τούτους,
 αὐτούς, καὶ τὰς τούτων ἐπ' ἐμοὶ
 πρῶξεις σοι παρακαταίθεμαι
 τηρεῖν. Ἑρμῇ κάτοχε, κάτοχος
 ἴσθι τούτων τῶν ὀνομάτων
 καὶ τῶν τούτων πάντων.
 Ἑρμῇ καὶ Γῇ, ἱκετεύω ὑμᾶς τηρεῖν
 ταῦτα καὶ τούτους κολάζετε.
 Ἐπαινῶ τὸν μολύβδοκόπον.

Tertium primus publici iuris fecit Boeckh¹⁾ qui has
 tantum litteras dignoscere potuit:

Δαίμονι χθονίῳ, καὶ τῇ χθο-
 -νίᾳ²⁾ καὶ τοῖς χθονίοις πᾶσι
 πέμπω δῶρον . . . . .
 καταχθόνια αὐτόν . . . . .
 . . . . . ἀγαθὲ, ἃ αὐτοῦ . . .
 δυνατὰ αὐτοῦ κόνις . . . . .
 τε γῆν πρὸς ἕκαστον, καὶ τὴν
 τύχην αὐτοῦ ἄγετε . . . . .
 θεοὶ ἐπιτύμβιοι ἐνέρων . . . .
 τὴν ταχίστην. Τὸ δὲ ποτὸν
 ὅταν πῆρ ἄφ' ἡμῶν καὶ τὴν τῶν
 τριακάδων ἀνιέρωσιν . . . . .
 ὃ δεσπόται χθόνιοι ἐπιτύμ-
 -βιοι ἄφ' ἧς δέδωκα δεκάτην
 μέχρι ἡμέρων τετταράκοντα.

Harum devotionum non omnes locos ita facile interpre-
 tabere, sed quid significet universa ἀρὰ aperte manifestum.
 Itaque quum invocationes perlego quas tres primae lineae
 complectuntur, et praesertim verba, quibus quarta et octava
 constant, cum carminibus ante citatis comparo, vix intelligo

1) Corpus, t. I, p. 550, Nr. 1034.

2) Haec χθονία Theocriti χθονία Ἐκάτα et Orphicorum κατα-
 χθονίων βασιλεία est.

cur vir exquisita doctrina praeditus Boeckhius hanc inscriptionem non eiusdem generis esse quam priores censuerit, sed in classe *votivorum monumentorum* locaverit; tantus error tanti viri vix credibilis.

Quartam tabulam Cumis repertam Henzen, v. c., in *Annalibus archaeologici instituti* ¹⁾ addito brevi commentario edidit. Quod monumentum, saeculi R. S. circiter tertii, a marito in uxorem adulteram, nomine Valeriam Quadratillam, *Οὐαλερία Κοδρατιῖλλα*, exaratum, formulas et multa continet digna quae diligenter considerentur. De eadem tabula Radulphus Rochette, vir celeberrimus, nuper in commentatione nondum edita *De Graecorum Superstitionibus* disseruit, ut apparet e compendio, quod A. Maury, v. c., *Athenaeo Gallico* ²⁾ nuper inseruit.

Similes devotiones latina lingua conceptae ad Romam repertae sunt. Ex quibus alteram iam supra meis in notis laudatam Henzen archaeologico instituto notam fecit ³⁾. Alteram De' Rossi, vir doctus, edidit et commentario auxit ⁴⁾ antieroticam imprecationem omnium vetustissimam, plumbeae laminae insculptam e sepulcri rudibus anno 1852 effossae et nunc in Museo Kircheriano asservatae.

Eiusdem generis devotionem reperimus in papyro Vienneensi, ultimorum Ptolemaeorum tempore conscriptam; quem papyrum Petretlinius ⁵⁾ publici iuris fecit. Hic cuiusdam Artemisiae, Damasis filiae, in patrem suum dirae inveniuntur.

In notissimo papyro magico, quod in Museo Lugduni Batavorum asservatur, exstat similis formulae exemplar quod inter maximi momenti locos excerpsit Reuvensius et *Epistolis*

1) T. XVIII, 1846, p. 203 et seqq. *Tavola d'aggiunta G.*

2) *L'Athénée français*, 2 octobre 1852, t. I, p. 215.

3) *Buletino dell' Istituto di Corrispondenza archeologica*, 1849, p. 79.

4) *Ibid.*, 1852; cf. *Civiltà Cattolica*, VIII, 243.

5) *Papiri Greco Egiziani dell' I. R. museo di Corte*, Vienna, 1826, 4°. p. 1. Cf. Letronne, *Analyse des papyrus Gréco Egyptiens de Petretini*, Journal des savants, août 1828. — Steinbüchel, *Beschreibung der KK. sammlung Aegyptischer alterthümer*, p. 52.

ad *Letronnium* ¹⁾ inseruit. In hac formula Typhon sub nomine Aegyptio Seth, *Τυφῶν Σήθ*, invocatur ut inimicum aut inimicam, *τὸν δαίνα ἢ τὴν δαίνα*, frigore et febri, *ρίγῃ καὶ πυρετῷ*, deliciat.

Plane novum autem devotionis monumentum in hac mea dissertatione exhibere institui, quippe quod carmina contineat ceteris ampliora et curiosius sine dubio concinnata. Repertum fuit inter Alexandriae rudera et a R. P. Poussou, Evangelii apud gentes barbaras praecone meritissimo Bibliothecae Caesariae Parisiensi oblatum. Duobus constat plumbeae laminae fragmentis eiusdem fere moduli, quae Graecis litteris inscripta lineas triginta septem complectuntur, linea quoque in duas partes diffracta, deficientibus principio devotionum ac fine. Litterae ad saeculum R. S. tertium videntur referri posse.

Tabulis ipsis propter vetustatem deliquescentibus chartam applicare et inde lineamenta characterum pressius exprimere non ausus, apographum quam accuratissimum oculis subiicere lectorum satis habui, quod inscriptionis faciem haud pessime reddit.

In transcribendo et legendo opportunissimam mihi opem praestitit apographum quod pater, currente calamo, primo monumenti adspectu olim exaraverat. Locos tamen plurimos qui corrupti sunt reficere non tentavi, praesertim quum his in tabulis paene vetustate consumptis formulae tam insolitae, verba tam nova et incognita reperiantur ut ne ullam quidem coniecturam, vel quae certissima videatur, proponere audeamus.

1) *Lettres à M. Letronne sur les papyrus bilingues et Grecs du Musée de Leide*, première lettre, p. 39.

Fragmentum primum	Fragmentum secundum	
.. ΜΗΧΘΟΝΙΕ ΑΡΧΕΛΑΜΑΦΩΧ	ΚΗΡ ..... ΩΠΑΡΑΛΛΑΒΕΑΝΝΙΑΝΟ .	1
... ΚΑΙ ΠΛΟΤΤΩΝΤΕΣ ΕΜΜΙΓΑΛΩΝ	. ΝΕΨΕΥΣ ΑΡΕΡΤΑΘΟΤΜΙCΟΝ ΚΑΙΚΤ	
..... ΑΘΟΥΧ· ΑΙΦΕΡΣΕΦΟΝΗ	ΜΑΑΡΧΑΜΑΚΑΙΚΟΡΗΕΡΕC ΧΙΓΑΛ	
... ΟΤΟΝΟΜΑΤΟCΤΗCΓΗ ...	ΖΑΤΑΛΑΧΘΟΤΜΑΡΟΡΚΙΖΩCΕΚΑ	
ΕΡΜΗΧΘΟΝΙΕ ΑΡΧΕΛΑΜΑΦ	Ι . ΚΕ .. ΜΟΡ ... Ω . ΘΑΡΧΩΘΑΙ	5
ΚΑΙΚΤΚΑΙ ΠΛΟΤΤΩΝΥΕCΕ	ΩΧΕΝΕΤΕΤCΑΡΕΡΤΑΘΟΤΜΙCΟΝ	
ΕΡΕCΧΙΓΑΛΑΖΑΒΑΡΒΑΘΟΤΧ	ΜΜΙΓΑΛΩΝ ΜΑΑΡΧΑΜΑΚΑΙΚΟΡΗ	
ΕΠΙΛΑΘΟΙΤΟ ΑΝΝΙΑΝΟCΤΗCΙ	ΚΑΙΦΕΡCΕΦΟΝΗ ΖΑΥΔΑΧΘΟΥΜΑΡ	
ΝΟΤΜΝΗΜΟΝΕΤΕΤΩΕΠΙΚ	ΔΙΑCΜΝΗΜΗCΚΑΙ ΗΩΝΙΚΟΤΜΟ	
ΠΩΝΑΙΤΝΑCΤΕΙΡΑΝ ΠΑΜ	ΑΙΟΤΜΑΙCΕΤΗΝ ΠΑΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩ	10
ΚΑΜΕΝΗΤΑΤΟΥ ΜΕΛΙΟΤ	... ΡΑΡΗΞΙΧΩΝ ΗΚΑΙΑΝΕΝΕΓ	
ΑΙΟΤΧΟΝΕΡΕCΧΙΓΑΛΝΥ	... ΜΕΛΗΚΑΙΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΜΕ	
ΑΡΗΙΥΑΝΕΚΤΕCΚΑΤΑΤΗ	. ΕΤ . Ο . CΟΤΑΛΗΘΕCΕΡΕΒΕΝΝΗ	
ΔΕΙΩCΑΤΕΜΟΙΤΗΝ ΠΡΑΓ	..... ΑΛΗΘΕΛΑΘΕΤΕΚΑΙΤΕ	
ΝΙΕ ΑΡΧΕΛΑΜΑΦΩΧΕΝ	. ΑΤΕΙΑΝΤΑΥΤΗΝ ΕΡΜΗΧΘΟ	15
ΚΑΙ ΠΛΟΤΤΩΝΤΕCΕΜΜ .	ΕΨΕΥCΑΡΕΡΤΑΘΟΥΜΙCΟΝ ΚΑΙΚΤ	
ΕΡΕCΧΙΓΑΛΑΖΑΒΑΡΒΑΘΟΤΧ	ΓΑΛΩΝ ΜΑΑΡΧΑΜΑΚΑΙΚΟΡΗ	
ΜΑΡΚΑΙΔΑΙΜΟΝΕCΟΙΕΝ	ΚΑΙΦΕΡCΕΦΟΝΗ ΖΑΥΔΑΧΘΟΥ	
ΕΧΕΤΕΜΟΙΤΩΗΩΝΙΚ	ΤΟΥΓΩΤΩΤΟΠΩCΤΕCΤΝ	
. ΗΝΙCΧΥΝΤΗΝΑΙΝΑ	ΩΑΝΝΙΑΝΟΤ ΤΗΝΙCΧΤΝ	20
ΤΟΝΚΑΙ ΠΑΡΑΙΟΙΤΕΛΩΡ	ΜΙΝΙΝΑCΥΔΑΒΗCΤΕΑΤ	
ΤΟΥΤΑCΑΡΚΕCΤΑΝΕΥΡΑ	ΟΙCΙΝΑΚΑΤΑΤΗΞΗΤΕΑΤ	
ΜΗΔΙΤΗΝΘΗΩΝΙΚΩΑΝ	ΤΑΜΕΛΗΤΗΝ ΤΥΧΗΝΙΝΑ	
ΑΚΟCΑΙΤΙΚΑΚΟΝ ΜΗΔΕ	ΤΙΟCΕΛΘΕΙΝ ΜΗΔΕΚΑΤΕΜΟΤ	
ΚΩC . ΜΟΤΤΠΟΤΟΙCΠΟC	ΒΛΕΨΑΙΕΤΙΔΕΚΑΙΥΠΟΠΕ . .	25
.... ΡΑΥΤΩΤΑΤΤΑΝ ΠΑΝ	ΔΕCΕΩCΝΕΙΚΗΘΗΕΠΕΚΑΩ	
... ΔΕΚΕΛΛΩΕΝΟΥΚΕΝΤΑΡ	ΔΙΤΑCΤΕΙΡΑΑΝΑCΑ	
ΙΠΠΟΧΘΩΝ ΠΥΡΙΠΗΓΑ ...	. ΩΡΕΟΒΑΖΑΡΗΞΙΧΩΝ	
ΜΟΡ . ΘΑΡ ... ΟΡΚΙΖΩCΕ	.. ΠΟΤΝΙΑΓΗΧΘΟΝΙΑΜΕΤΗΡΙ	
ΤΗΝ ΠΡΑΞΙΝΤΑΥΤΗΝ ΚΑΙ ΤΗ	ΚΑΤΑCΟΤΟΝΟΜΑΤΟCΠΟΙΗCΑΙ	30
ΤΟΥΤΟΝΚΑΙ ΠΟΙΗCΑΙ ΑΤΤΟΝ	ΡΗCΑΙΜΟΙΤΟΝΚΑΤΑΔΕCΜΟΝ	
ΦΩΧΕΝΕΨΕΥCΑΡΕΡΤΑΘΟΤΜ	ΕΝΕΡΓΗΕΡΜΗΑΡΧΕΛΑΜΑ	
ΥΕCΕΜΜΙΓΑΛΩΝ ΜΑΑΡΧΑΜ	ΙCΟΝΚΑΙΚΤΚΑΙ ΠΚΟΥΤΩΝ	
.. ΒΑΡΒΑΘΟΤΧΚΑΙΦΕΡCΕΦΟΝΗ	ΑΚΑΙΚΟΡΗΕΡΕCΧΙΓΑΛ	
ΜΟΝΕCΟΙΕΝΤΩΤΟΠΩΤΟΥΤΩ	ΖΑΤΑΛΑΧΘΟΤΜΑΡΚΑΙΔΑΙ	35
.....	..... ΤΩΝΤΕCΤΕΑ	
.....	ΑCΧΕΤΕ	

- 1 . . . . . Κῆρ...ω παράλαβε Ἀννιανόν.
 Ἐρμῇ χθόνιε ἀρχεδάμα, Φώχ |ε|ν ἔψευσα ῥέεργα θούμισον καὶ κτ.
 καὶ Πλούτων Ἰεσέμ, μιγάδων μααρχάμα καὶ Κόρη Ἐρεσχιγὰλ
 Ζαβαρβ]αθούχ, καὶ Φερσεφόνη Ζαυδαχθουμάρ, ὀρκίζω σε κα-
 5 -τα τ]οῦ ὀνόματος τῆς Γῆ[ς]... ..κε....μορ...ω...θαρχωθ καὶ
 Ἐρμῇ χθόνιε ἀρχεδάμα, Φ ὥχεν ἔψευσα ῥέεργα θούμισον
 καὶ κτ., καὶ Πλούτων Ἰεσέ μ μιγάδων μααρχάμα καὶ Κόρη
 Ἐρεσχιγὰλ Ζαβαρβ]αθούχ, καὶ Φερσεφόνη Ζαυδαχθουμάρ,
 ἐπιλάθοιτο Ἀννιανός τῆς ἰ-
 10 νου μνημονεύετω. Ἐπικ-
 πων δυνάστεϊραν πιμ
 καμένη τὰ τοῦ μελιού
 -λιούχον, Ἐρεσχιγὰλ νῦ
 αρηίνα, νέκυες κατὰ τῇ
 15 -λειώσατέ μοι τὴν πραγμ
 -νις ἀρχεδάμα, Φώχεν
 καὶ Πλούτων Ἰεσέμ μι
 Ἐρεσχιγὰλ Ζαβαρβ]αθούχ,
 -μάρ καὶ δαίμονες οἱ ἐν
 20 -έχετέ μοι τῷ Ἡωνικ
 [τ]ὴν ἰσχύν, τὴν δύνα
 -τόν καὶ παράδοιτε Ἀώρ
 -τοῦ τὰς σάρκες, τὰ νεῦρα,
 μὴ δυνῆθῃ Ἡωνικῷ ἀν
 25 ἀκοῦσαί τι κακόν, μηδὲ
 . . . . κώς .μου ὑπὸ τοῦ σπο
 [σα γὰρ] αὐτῷ ταῦτα. Ἡ παν
 ..... αεκελλωενουκενταρ
 ὑπόχθων, πυριπηγά[ζου
 30 μορ....θαρ ..., ὀρκίζω σε
 τὴν προᾶξιν ταύτην καὶ τη
 τοῦτον καὶ ποιῆσαι αὐτόν
 Φώχεν ἔψευσα ῥέεργα θούμ
 Ἰεσέμ μιγάδων μααρχάμ
 35 [Ζα]βαρβ]αθούχ, καὶ Φερσεφόνη Ζαυδαχθουμάρ καὶ δαι-
 -μονες οἱ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ [έστῃ, αὐ]τῶν τε στέλ[λετε]
 . . . . . [παρ] ἄσχετε . . . . .

. . . . . O Ker . . . . . tolle Annianum. Mercurie inferne, dux populi animarum, Phochen . . . , Pluto Hyesem . . . , Core Ereschigal Zabarbathuch et Persephone Zaudachthumar, adiuro te per Terrae nomen . . . Mercurie inferne, dux populi animarum, Phochen . . . Pluto Hyesem, . . . Core Ereschigal Zabarbathuch et Persephone Zaudachthumar, memoria oblietetur Annianus et Conici solius sit memor. Invoco te, omnium hominum dominam tremendam, quae terram aperis, quae, huius hominis membra et ipsum hominem corripiens, o Ereschigal . . . tui, vere, Erebi regina . . . Manes . . . verum, opem mihi afferte ut hoc opus perficiam. Mercurie inferne, dux populi animarum, Phochen . . . , Pluto Hyesem . . . , Core Ereschigal Zabarbathuch, Persephone Zaudachthumar, vosque omnes, genii, qui hunc locum incolite, comprimete mihi Eonico, vires Anniani, vires, potentiam, tanquam in carcere vincite eum, et Aoris tradite, eius carnem, nervos, membra, animam corrumpite, ut non possit Eonico resistere, aut quidquam mali contra me, seu auditu, sive oculis efficere; vincatur demum meo . . . et incineretur, hoc enim fatum ei comparavi. O Dea omnium regina . . . , quae montibus incedis, quae terram rumpis, quae Tartarum incolis, quae igneos fontes e solo prorumpere iubes, veneranda. Terra inferna Meveri . . . , adiuro te per nomen tuum, hoc opus perficere et haec carmina protegere ut efficacia fiant. Mercurie inferne, dux populi animarum, Phochen . . . , Pluto Hyesem . . . , Core Ereschigal Zabarbathuch, Persephone Zaudachthumar, vosque omnes, genii, qui hunc locum incolite, mittite . . . praebete . . .

Lin. 1. *Κῆρ . . . ω παράλαβε Ἀννιανόν*] Nova haec ratio et nobis hucusque ignota morti inimicum devovendi, *Κῆρα*, id est genium funebrem a quo, Homero teste, defunctorum animae rapiuntur, invocando. In Theocriti *Pharmaceutria* alia invenitur mortis imprecatio, sed longe absimilis et minoris momenti

. . . . . *Αἰ δ' ἔτι κῆρμὲ*

Ἀνπῆ, τὰν Ἀΐδαο πύλαν, ναὶ Μοῖρας, ὠραῖε.

In latina tabula quam De' Rossi edidit legimus:

QVOMODO MORTVOS QVI ISTIC
SHIPVLTVS HST NIIC LOQVI
NIIC SHRMONARII POTIIST SHIC
RHODINII APVD M LICINIVM
FAVSTVM MORTVA SIT

Lin. 2. *Ἑρμῇ χθόνιε.*] In ambabus primis Atticis tabulis magus incipiendo infernum Mercurium alloquitur. Prima *χθόνιος* vocatur,

Ἑρμῆς χθόνιος, Γῆ κάτοχος,

secunda *κάτοχος,*

Ἑρμῇ κάτοχε, κάτοχος

ἴσθι τούτων τῶν ὀνομάτων.

Electra matrem et Aegisthum Diis infernis devovens in Aeschyli Choëphoris ex God. Hermannii recensione:

Κῆρυξ τῶν τε ἄνω τε καὶ κάτω,

Ἀρηξον, Ἑρμῇ χθόνιε, κηρύξας ἐμοί,

Τοὺς γῆς ἐνερθε δαίμονας κλύειν ἐμὰς

Ἑυχὰς, πατρῶων δωμάτων ἐπισκόπους,

Καὶ γαῖαν αὐτὴν, ἣ τὰ πάντα τίκτεται,

Θρέψασά τ' αὖθις τῶνδε κῦμα λαμβάνει.

Ad eundem *Ἑρμῇ χθόνιον* potius quam ad Plutonem qui etiam in his tabulis invocatur, *Δαίμονος χθονίου* nomen pertinet in tertia Atheniensi:

Δαίμονι χθονίῳ καὶ τῇ χθο-

νίᾳ, καὶ τοῖς χθονίοις πᾶσι

πέμπω δῶρον.

Ibid. *Ἀρχεδάμας.*] Hoc Mercurii epitheton fere ἀμετάφραστον est. *Ἀρχεδάμας*, tanquam substantivum, nullum apud scriptorem reperitur, sed proprii nominis usu obvium et tritum, V. Pape ¹⁾ et Boeckhii *Corpus inscriptionum Graecarum* ²⁾.

Ibid. *Φάχεν.*] His in tabulis multa reperiuntur insolita

¹⁾ V. *Ἀρχεδάμας.*

²⁾ T. I, Nr. 169, p. 299, col. 1, lin. 28.

et externa Deorum nomina, quae antea editae non offerunt, excepta Cumana ¹⁾. Ita legimus:

1. Φώχεν.
2. Πλούτων Ὑεσέμ.
3. Κόρη Ἐρσχιγὰλ Ζαβαρβαθούχ.
4. Φερσεφόνη Ζαυδαχθουμάρ.
5. Ἀώροι.
6. Γῆ χθονία Μενηρί.

Nil simile in Theocriti *Pharmaceutria* aut Virgilii ecloga VIII; iucundissimum poematum ab Alexandrino quodam conscriptum, *Κάμινος* ἢ *κεραμὶς*, quod inter Homerica saepius recensetur, nomina quidem insolita continet, sed nomina geniorum figlinae infensorum, quos figuli deprecabantur, non, ut in his tabulis, epitheta quae magi tantum usurpabant.

Ἦν δ' ἐπ' ἀναιδείην τρεφθέντες ψεύδε' ἄρησθε
 Συγκαλέω δὴ ἔπειτα καμίνῳ δηλητῆρας,
 Σύντριβ' ὁμῶς, Σμάραγόν τε, καὶ Ἄσβετον, ἥδ' ἑ Σαβάκτην,
 Ὡμόδαμον θ' ὅς τῃδε τέχνη κακὰ πολλὰ πορίζει.

Haud absimilia nomina reperimus in illis lapidibus quos Gnosticis tribuunt. Quos lapides primus pater meus ²⁾, postea vir doctus R. Rochette ³⁾ optime magica esse amuleta demonstraverunt, quibus pagani et postea Christiani ipsi contra morbos et maleficia utebantur; Trallianus enim Alexander eius generis monumentorum usum contra morbos commendat ⁴⁾.

Divina ista nomina, ut verba magica, de quibus mox agam, nihil significare testes sunt Iamblichus ⁵⁾ et Eusebius ⁶⁾:
 καὶ τισιν ἄλλοις ἀσῆμοις καὶ βαρβαροῖς ἥχοις τε καὶ φωναῖς

1) In illo enim monumento lin. 6—8 invocatur numen infernum sub nomine:

ἐρηκισιθ φρηδραραραχαρηφθι . . . .
 ιαὼ ιᾷ βεξεβύθ θλαναβι σαφλαν . . . .
 γ κτιπαμμοῦ ποφδῖν τινάξο . . . .

2) *Revue archéologique*, t. V, novembre 1846.

3) In commentatione nondum edita *de Graecorum superstitionibus*.

4) *Med. lib. X*, sub finem.

5) *De Mysteriis Aegyptiorum*, sect. VII, cap. IV.

6) *Praeparatio Evangelica*, V, 9.

κηλούμενοι ¹⁾). Ficta esse arbitror ad exemplar istarum barbaricarum Orientis linguarum quibus Phoenices aut Chaldaei aut Aegyptii utebantur et quae, teste Iamblichō ²⁾, purius quam caeterae religionem servaverunt. Ita quaedam nēre Aegyptiaca aut Phoenicia nomina reperimus, ut Beelzebuth et Iao in Cumanis tabulis, et ΙΑΩ, COYX aut ANOTB in lapidibus, de quibus supra memoravi.

Haec nomina cum theurgia a magis ad gnosticos transierunt.

Ibid. ἐψευσα ἕρτα θουμισον.] De his verbis fere eadem dicenda sunt. Ut ΜΙΓΑΛΩΝ ΜΑΡΧΑΜΑ post Plutonis nomen, ΚΕ . . . ΜΟΡ . . . Ω . . . ΘΑΡΧΩΩ lineae quintae, ΑΡΗΥΑ quartae decimae, . . . ΑΕΚΕΑΛΩΕΝΟΤ-ΚΕΝΤΑΡ.Ω vigesimae octavae et ΜΟΡ . . ΘΑΡ . . . trigessimae, verba sunt significatione vacua, quibus magi utebantur, ad similitudinem Graecorum verborum reducta, qualia reperimus in lapidibus, quos gnosticis non ita pridem tribuebant, et in quibusdam aliis monumentis, ut in lamina aurea Athenis detecta, nunc in Caesarea Parisiensi Bibliotheca asservata, quam nuper publici iuris feci ³⁾:

ΠΑΝΧΟΥ ΧΙΘΑΚΚΟΥ

ΠΕΤΟΤΕCΙΑ

ΕΝΕΦΕΡΩC

ΠΑΜΠΕΜΑΜ

ΨΑ

ΠΟCΕΛΑΕΝ.

In ultima linea primo aspectu Neptuni nomen agnoscere crederes.

Lin. 1—4]. Theocriti *Pharmaceutria*, in qua, ut in Virgilii ecloga VIII, multa nostris devotionibus haud absimilia, et in intimis opinionibus, et in imploratorum numinum nominibus, et etiam in quibusdam locis minutissima consecrando,

1) Cf. Plut. De superstitionibus, 3. — Lucian. Philops. XII.

2) Loc. cit.

3) *Mélanges d'archéologie*, t. III, p. 151.

reperiuntur, nostrarum tabularum ad similitudinem accedit, quod ad formam poematis attinet. Versus enim

Ἴνγξ ἔλκε τυ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα,
quem conatu non ita felici Virgilius vertit,
Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnin
et

Φράδεό μεν τὸν ἔρωθ', ὅθεν ἔκετο, πότνα Σελάνα,
fortasse non sunt tantummodo *intercalares versus*,
Ἄρχετε βωκολικᾶς, Μῶσαι φίλαι, ἄρχετ' αἰοιδᾶς
Λήγετε βωκολικᾶς, Μῶσαι φίλαι, λήγετ' αἰοιδᾶς,
primi idyllii, sed huiusce invocationis speciem referunt quae ordine simili certis spatiis intermissis iteratur.

Ceterum, ut in hoc loco, pluribus exemplis manifestum est quod iam Car. Levesque ¹⁾ asseruit, Theocritum in pastorum vitae imitatione diligentiores, melius etiam quam Virgilius magorum formulas et ritus retulisse.

Lin. 4 et 5. *Ὀρκίζω σε κατὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Γῆς.*] Terra cuius hic modo fit mentio et quae tanti momenti erat in magicis carminibus, infra, tanquam una e potentissimis inferni Deabus invocatur sub nomine *Ποτνίας Γῆς χθονίας Μευ-ηρί*. Illo in loco per proprium nomen suum adiuratur, *ὀρκίζω σε κατὰ σοῦ ὀνόματος*, ut hic Proserpina vel Core *κατὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Γῆς*.

Ambabus in prioribus Atticis tabulis Terra una cum Mercurio *χθονίῳ* imploratur. In prima *κάτοχος* vocatur:

Ἐρμῆς χθόνιος, Γῆ κάτοχος.

In secunda legimus:

Ἐρμῇ καὶ Γῇ, ἵκετεύω ὑμᾶς τηρεῖν ταῦτα.

Lin. 5. *Κε . . . μορ . . . ω . . . θαρχωθ.*] Haec verba sensu carentia, de quibus supra egi, cum aliis certe confrenda sunt quae eidem Deae Terrae in linea trigesima tanquam epitheton imponuntur:

¹⁾ *Mémoires de l'Académie des Inscriptions*, 2. série, t. III, p. 1 et seqq.

MOP . . . ΘΑΡ . . .

Lin. 9 et 10. *Καὶ Ἑωνικοῦ μόνου μνημονεύετω.*] Quod ad inimici mentem attinet, nullam huius generis devotionem tres tabulae Athenienses complectuntur. In *ἀραῖς* quibus apud Theocritum et Virgilium magae mendaces amatores devovent, certe plurimae imprecationes reperiuntur in mentem et in animam perfidorum intentae, tanquam in hisce Siculi poetae versibus:

Ὡς τοῦτον τὸν κῆρον ἐγὼ σὺν δαίμονι τάκω,

Ὡς τάκοιθ' ὑπ' ἔρωτος ὁ Μύνδιος αὐτίκα Δέλφεις,

et in his Mantuani cycni,

Talis amor Daphnin, qualis, quum fessa iuvencom

Per nemora atque altos quaerendo bucula lucos,

Propter aquae rivum viridi procumbit in ulva

Perdita, nec serae meminit decedere nocti.

Talis amor teneat, nec sit mihi cura mederi.

Sed his in locis argumentorum discrepantia maxime apparet, nec uspiam perfecta reperietur congruentia.

Lin. 10 et 11. *Πάντων ἀνθρώπων δυνάστειρα*]. Cf. infra lin. 27, ubi Terra *πανδυνάστειρα* vocatur.

In Cumanis tabulis numen infernum ὁ τῶν ὄλων βασιλεὺς nominatur.

Lin. 11. *Παμφοβερά*]. Haec verbum restituendi ratio nobis certa ac minime dubia videtur esse. Etenim adhuc manifeste in monumento prima et ultima apparent syllabae, ΠΑΜ . . . ΠΑ; praeterea a litera μ, non ν, prima desinit, e quo signo absque dubio cognoscimus hic restituendum esse π, φ aut β, atque in tabulis ipsis lacuna quatuor literarum spatium occupat.

Hoc demum epitheton cum terrore Deae infernae, Hecates aut Persephones, nomini in opinione vulgi inhaerente optime congruit: *Φερρέφαττα δὲ πολλοὶ μὲν καὶ τοῦτο φοβούμεναι τὸ ὄνομα, καὶ τὸν Ἀπόλλω, ὑπὸ ἀπειρίας, ὥς ἔοικεν, τῆς τῶν ὀνομάτων ὀρθότητος. Καὶ γὰρ μεταβάλλοντες σκοποῦνται τὴν Φερσεφόνην καὶ δεινὸν αὐτοῖς φαίνεται ¹⁾.*

1) Plato. Cratyl. §. XXI.

Eandem sententiam verbis haud vi carentibus expressam reperimus in magica Hecates invocatione quam Origenes Φιλοσοφουμένοις ¹⁾ inseruit:

Αἵματος ἰμείρουσα, φόβον θνητοῖσι φέρουσα.

Eandem opinionem profanum vulgus eiusdem Deae nominibus Γοργῶ et Βριμῶ inesse censebat, quisquis sit sensus quem mysta inveniebat in Βριμῶ, quod nomen simul Cereri Dianae et Hecatae tribuebatur.

Idem proferebat ΦΟΒΕΡΟΜΜΑΤΕ epitheton una cum Βριμῶ nomine Hecatae in quibusdam magicis lapidibus datum ²⁾. Gorgonae tremendam et horrendam faciem Hecaten habere magi credebant ut Lucianus ³⁾.

Quod ad ΠΑΝΔΙΝΑ nomen attinet in Therinae et Hipponii nummis eidem Deae impositum, certe primo adspectu multum huic παμφοβέρῃ prope videtur accedere; non tamen cum Letronnio ⁴⁾ legere velim πανδείνη, sed ibi Millingenium ⁵⁾ libentius sequor, πανδίνην a δίνω, *vertere*, derivantem; quo duce aliam prorsus in viam abripimur, scilicet ubi Brimo imperat, triquetra insignis, et rhombo, et lynge, non minus inter magicas res conspicua, cui Nicephorus ⁶⁾ στροφοῦ Ἐκτατικοῦ nomen tribuit.

Ibid. [Ῥηξίχθων.] Hoc epitheton Baccho in Orphicorum hymnis tribuitur:

Κρυφιγόνον μακάρων ἱερὸν θάλος, εὖτε Βάκχε,
Εὐτραφὲς, εὐκαρπος, πολυγηθέα καρπὸν ἀέξων,
Ῥηξίχθων, ληναῖε, μεγασθενὲς, αἰολόμορφε ⁷⁾,

et

Ῥηξίχθων, πυριφεγγὲς, ἐφάπτωρ, κοῦρε διμήτωρ,
Οὐρεσίφοιτα, κερῶς νεβριδοστόλος, ἀμφιέτηρε,

1) IV, 25.

2) In lapide Musei Maffeani (T. III. pl. V, p. 11 et 12).
ΤΡΙΨΑΡΑΡΩΡΙΦΡΑΚΙ ΦΟΒΕΡΟΜΜΑΤΕΒΡΙΜΩ

3) Philopseud. XI.

4) *Revue archéologique*, t. VI, p. 159.

5) *Observations sur la numismatique de l'ancienne Italie*, p. 56, 57.

6) Scholia in Synesium, p. 32.

7) Hymn. XLIX, 3 et seqq.

Παιὰν θυρσεγγῆς, ὑποκόλπει, βοτρυνόκοσμος ¹⁾.

Lin. 14. νέκυες.] Manes, νέκυες, arte inter χθονίους
in tertia Atticarum complectantur:

Καὶ τοῖς χθονίοις πᾶσι

Πέμπω δῶρον.

Conferenda *Danaes ancillae* invocatio in latinis tabulis
quas Henzen edidit. Idem v. c. cum Franzio censet confe-
rendum esse καταδῶ αὐτοῦς σοι, Ὀνήσιμε, πάντας τούτους,
in prima Atticarum.

Lin. 19. καὶ δαίμονες οἱ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐστέ.] Haec
omnium geniorum loci imploratio nobis in memoriam lucu-
lentos reducit Metamorphoseon Ovidii ²⁾ versus, ubi Medea
omnium circumstantium rerum invocat genios:

Auraeque et venti, montesque, amnesque, lacusque,

Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis adeste.

Tot simul esse omnium rerum Deos quorum nomina Di-
vus Augustinus in Civitate Dei (libro septimo et octavo) col-
legit recordemur. Quam numinum turbam, multifariae naturae
promiscuam apotheosin, facete irridet Plato in Phaedro ³⁾ ubi
Socrates: Ὀμνυμι γάρ σοι — τίνα μέντοι, τίνα θεῶν; ἢ βού-
λει τὴν πλάτανον ταυτηνί.

Hos tamen genios Manes esse apparet ex Cumanis ta-
bulis in quibus legimus, lin. 3—5:

δαίμονες καὶ πνεύματα οἱ ἐν τῷ τό-

-πῳ τούτῳ θηλυκῶν καὶ ἀρρενικῶν

ἐξορκίζω ὑμᾶς.

Lin. 22 et 23. ἵνα κατατήξητε αὐτοῦ τὰς σάρκες, τὰ νευρά,
τὰ μέλη, τὴν ψυχὴν.] Cum his in Anniani corpus intentis
devotionibus quibus nil simile in Atticis tabulis reperimus,
conferendi sunt Horatii versus ⁴⁾ ubi quid in corpore suo Ca-
nidiae maleficia efficerent, describit:

1) Hymn. LI, 9 et seqq.

2) VII, 396.

3) T. I, p. 21, ed. Bekker.

4) Epod. XVII.

*Fugit juventas, et verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida;
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium.
Urget diem nox et dies noctem, neque est
Levare tenta spiritu praecordia.*

Conferendi etiam hi Theocriti versus:

*Δέλφρις ἔμ' ἀνίασεν, ἐγὼ δ' ἐπὶ Δέλφιδι δάφνυν
Αἰῶ, χῶς αὐτὰ λακεῖ μέγα καπνυρίσασα,
Κῆῤαπίνας ἄφθῃ, κοῦδὲ σποδὸν εἶδομες αὐτᾶς,
Οὕτω τοι Δέλφρις ἐνὶ φλογὶ σάρκ' ἀμαθύνει,*

quos latine vertit Virgilius,

Daphnis me malus urit; ego hanc in Daphnide laurum.

In Lugduno-Batavensi papyro (col. 10) Typhon Seth his verbis invocatur: "Ὀλον ἦκε μοι, καὶ βάδισον, καὶ κατάβαλε τὸν δαῖνα ἢ τὴν δαῖνα ῥίγει καὶ πυρεῖω ¹⁾].

Lin. 23 et 24. ἵνα μὴ δυνηθῇ Ἑωνικῷ ἀντίος ἐλθεῖν.]

Haud absimilis locus in secunda tabula Atheniensi:

*Καταδῶ αὐτούς σοι
Ὅνῃσιμε, πάντας τούτους·
αὐτούς καὶ τὰς τούτων ἐπ' ἐμοὶ
πράξεις σοι παρακατατίθεμαι
τηρεῖν.*

Lin. 25. μηδὲ βλέψαι.] Hic certe ad fascinationem per intuitum alluditur, quam superstitionem veteribus familiarem fuisse, teste Virgilio, comperimus:

Nescio quis teneros oculus mihi fascinet agnos.

Lin. 26. σποδέσεως.] Hoc verbum σπόδεσις (τοῦ σποδέσεως enim haud dubio pro τῆς σποδέσεως perperam scribitur; sic in lin. 23 τὰς σάρκες pro τὰς σάρκας legimus) no-

1) Reuensius *Lettres à M. Letronne* (première lettre, p. 39) vertit: „Viens à moi entièrement, et marche, et renverse un tel ou une telle par la gelée et par la chaleur“, perperam, ut nobis videtur: etenim ῥίγος καὶ πυρεῖον non gelu et aestum, sed frigus ante febrem et febrem ipsam significat.

vum est, nec in ullo scriptore aut lexico reperitur, sed tamen recte et adamussim ex σποδός, cinis, deducitur.

Ibid. νικηθῆ] Tabulis inscribitur ΝΕΙΚΗΘΗ pro νικηθῆ ex verbo νικᾶν, vincere, usitatissimo iotacismi sphalmate.

Lin. 26 et 27. ἐπέκλωσα γὰρ αὐτῷ ταῦτα.] Hoc verbum mihi absque dubio restituendum videtur in hoc loco, cuius cum universo sensu optime congruit aoristus verbi ἐπέκλωθω, quod, ut ipsis Henrici Stephani verbis utar, *plerumque capitur pro fatalia fila torqueo, fatalia stamina duco, id est fata tribuo, fatalia stamina necto, tribuo, destino*. Quod verbum primum ad Parcas pertinens (τοῦτο γὰρ λάχος μοῖρ' ἐπέκλωσεν ἐμπέδως ἔχειν ¹⁾) mox omnibus Dis accommodatum est (Τὰ μὲν ἄρ που ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί ²⁾). — Ὡς γὰρ οἱ ἐπέκλωσεν τάγε δαίμων ³⁾.) Sed non in Deos tantum transfertur nec alio sensu quam hic in Platonis Theaeteto ⁴⁾ legimus: Πάντως τὴν περὶ ταῦτα εἰμαρμένην ἣν ἂν σὺ ἐπικλώσῃς, δεῖ ἀνατλήναι ἐλεγχόμενον.

Lin. 28. ὀρεόβαζα.] Mirum hoc ὀρεοβάζας, *Montivagae*, cognomen infernae Deae impositum ut Dianae venatrici ⁵⁾ aut illius Deae cuiusdam comiti. Sed meminisse nos decet unum in Hecate triplici πρόσωπον arcum tenere, tanquam venatricem Deam, ipsam etiam Dianam aliquando dignam esse quae metuatur, telis eius quemadmodum fratris mortem undique spargentibus.

Lin. 29. ὑπόχθων.] In tabulis legitur ΙΠΠΟΧΘΩΝ, quod verbum, nec Graecae, nec ullius humanae linguae, certe pro ὑπόχθων, *infernus*, raro sed non inaudito iotacismi sphalmate, scriptum est.

Ibid. πυριπηγάζουσα.] Non dubitamus quin ita restituendum sit; nomen enim πυριπηγάζουσα, quanquam in scri-

1) Aeschyl. Eum. 335.

2) Homer. Od. A, 139.

3) Id. Π, 64.

4) P. 169, C.

5) Cf. Ἀρετμὶς Ὀρειτίνη.

ptoribus nuspiam invenitur, optime verbis *πηγάζω* et *πῦρ* conflatur.

Sisto pedem et huic commentariolo finem impono, spe fretus superciliosiores Philologiae procos hoc quaecumque meum tirocinium non aspernatos; non quod oneri pares humeros habere confidam, sed (ne laborem tenuissimum exaggerare videar) propter documentum ipsius pretium et raritatem, qua mire comprobatur insulsa non minus quam invidiosa veterum consuetudo, et quia verba saltem quatuor hucusque inaudita ¹⁾ complectitur, ne voces aliunde notas, non sine quodam lexicorum emolumento novis rebus inditas commemorem. Liceat, dummodo prosim aliquanto, adversus conatus meos, si parum felices inveniantur, poetae verba detorquere:

Materies superabat opus.

Scribebam Lutetiae Parisiorum a. d. IV non. Maias
MDCCCLIII.

Franciscus Lenormant.

1) *Ἀρχεδάμης, μελιούχος, σπόδεσις, πυρεπηγάζουσα.*